

ОГЛЯДИ

сообщества и США. В работе представлены современные данные относительно критериев диагностики (гистоморфологических, иммуногистохимических, радиологических), тактики лечения лимфомы Ходжкина – режимы лучевой терапии, схемы полихимиотерапии (ABVD, BEACOPP). Доказано преимущество комбинированного химиолучевого лечения по сравнению с применением только одного метода. Методы лечения представлены в зависимости от гистологического строения опухоли, клинической стадии заболевания. Тактика лечения больных представлена в историческом аспекте.

Ключевые слова: лимфома Ходжкина, иммуногистохимия, полихимиотерапия.

S. Sivkovych, V. Mnishenko, A. Kaliuta

Hodgkin's lymphoma: modern aspects of diagnostics and treatment

**State Institution “Institute of Haematology and Transfusiology
of NAMS of Ukraine”,**

**State Institution “Institute of Pediatrics, Obstetrics and Gynecology of
NAMS of Ukraine”**

Summary. The paper presents information on the incidence of Hodgkin's disease (Hodgkin's lymphoma) among the population of Ukraine, the European Community and the United States of America. In the work there has been analyzed the current data regarding diagnostic criteria (histomorphological, immunohistochemical, radiological), treatment strategy of Hodgkin's lymphoma – modes of radiation therapy, methods of chemotherapy (ABVD, BEACOPP). There has been proved the advantage of combined chemoradiotherapy compared with the use of only one method. There have been presented methods of treatment depending on the histological structure of the tumors, the clinical stage of the disease. The historical aspect of treatment tactics has been described.

Key words: Hodgkin's lymphoma, immunohistochemistry, chemotherapy.

Відомості про авторів:

Сівкович Світлана Олексіївна – д. мед. н., професор, головний н. с. відділення захворювань системи крові. Адреса: Київ, вул. М.Берлінського, 12, тел.: (044) 440-27-44.

Мнішенко Валентин Миколайович – н. с. відділення захворювань системи крові. Адреса: Київ, вул. М.Берлінського, 12, тел.: (044) 440-27-44.

Калюта Аліна Олександрівна – к. мед. н., с. н. с. відділення планування сім'ї. Адреса: Київ, вул. П.Майбороди, 8.

УДК 615.03

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2014

М.Л.Сятиня, В.П.Попович, О.М.Глушченко, С.Л.Хоменко

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ ГЛЮКОКОРТИКОСТЕРОЇДІВ: АНАЛІЗ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Вступ. В останнє десятиліття в усіх країнах світу спостерігається збільшення кількості хворих на алергічні захворювання. У трійку лідерів серед хвороб алергічного генезу входять алергічний риніт, бронхіальна астма та atopічний дерматит [10,12]. Глюкокортикостероїди є групою лікарських засобів (ЛЗ), які

широко використовуються для лікування цієї групи захворювань у вигляді різних лікарських форм.

Мета. Вивчення фармацевтичного ринку глюкокортикостероїдів України.

Методи. Математична статистика, графічні, спостереження.

Об'єкти. Перелік ЛЗ, що входять до Державного формуляру лікарських засобів, довідника «Компендіум», каталогу, що представлений на офіційному сайті МОЗ України. Додатково було проаналізовано склад екстемпоральної рецептури виробничих аптек міста Києва.

Результати. У результаті комплексних досліджень, було встановлено, що практично всі ЛЗ з глюкокортикостероїдами відпускаються за рецептом лікаря (93,2%), частка ЛЗ вітчизняного виробництва складає 19,2%, комбінованих ЛЗ з іншими діючими речовинами – майже 30%. Найбільше ЛЗ з метилпреднізолоном (12%) та дексаметазоном (9,2%). Частка м'яких лікарських форм складає близько 43%.

Ключові слова: глюкокортикостероїди, лікарські засоби, фармацевтичний ринок, екстемпоральне виготовлення, індивідуальні прописи.

ВСТУП

За даними епідеміологічних досліджень, поширеність бронхіальної астми у світі серед дорослих становить від 1 до 18 %, серед дитячого населення – від 5 до 10 %, а рівень поширеності алергічного риніту становить у різних країнах світу від 10 до 40% [10–14]. Розповсюдженість atopічного дерматиту серед дитячого населення країн світу становить від 12 до 37%, що значно перевищує цей показник серед дорослих (0,2-2%). В Україні показник поширеності на atopічний дерматит у дітей та підлітків збільшився на 69,7% за останнє десятиліття, в загальному серед населення даний показник збільшився на 17,5% [1,2,4].

Глюкокортикостероїди (ГКС) – це група лікарських засобів (ЛЗ), що є структурними аналогами гормонів, які синтезуються пучковою зоною кори наднирників. ЛЗ цієї групи розподіляють на природні ГКС (кортизон – пролікарський засіб, що утворює метаболіт гідрокортизон, і гідрокортизон) та синтетичні (наприклад, преднізолон, дексаметазон і т.і.) [5].

ЛЗ даної групи виявляють протизапальну, протиалергічну, імунодепресивну дію та впливають на обмін білків, вуглеводів, ліпідів та мінеральних речовин в організмі. ГКС у вигляді різних лікарських форм (ЛФ) застосовуються при багатьох поширених захворюваннях, таких як бронхіальна астма, алергічні риніти, кон'юнктивіти, ревматоїдний артрит, хвороби, що пов'язані з порушенням обміну речовин, atopічний дерматит, контактна екзема, дегенеративна екзема, екзема у дітей і т.і. [5]

Засоби з ГКС широко застосовуються у фармакотерапії розповсюджених алергічних хвороб. Тому **метою роботи** було дослідження ринку ЛЗ з ГКС в Україні та аналіз поширеності алергічних хвороб в Україні та світі.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час виконання роботи використовувались наступні методи: аналізу та синтезу, системний, математичної статистики, графічні, спостереження, порівняння, узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

У ході аналізу ЛЗ, що входять до Державного формуляру лікарських засобів V випуску (затверджений наказом МОЗ України №251 від 29.03.2013 р.) було встановлено, що усі ГКС можна поділити на 2 групи:

1. ГКС для системного застосування (бетаметазон, гідрокортизон, дексаметазон, метилпреднізолон, преднізолон, тріамцинолон);

ОГЛЯДИ

---

2. ГКС місцевої дії:

- інгаляційні ГКС (беклометазон, будесонід, мометазон, флутиказон),
- назальні (беклометазон, будесонід, мометазон, флутиказон),
- ГКС у складі офтальмологічних та ЛФ для зовнішнього застосування (бетаметазон, гідрокортизон, дексаметазон, клобетазол, мометазон, триамцинолон, флутиказон).

ГКС для системного застосування представлені у розділі «Ендокринологія». ЛЗ групи інгаляційних представлені у розділі «Пульмонологія», назальних – «Оториноларингологія», офтальмологічних та для зовнішнього застосування – «Офтальмологія» та «Дерматовенерологія».

У ході аналізу ЛЗ, включених до довідника «Компендіум» 2010 р., було встановлено, що засоби з ГКС наявні у групі D – дерматологічні засоби, H – засоби гормонів для системного застосування (крім статевих гормонів та інсулінів), R – засоби, що впливають на респіраторну систему, та S – засоби, що впливають на органи чуття (табл.1).

До аналізу було включено каталог ЛЗ, що представлений на офіційному сайті МОЗ України. Варто зазначити, що у ході аналізу даного каталогу до уваги брались лише ті ЛЗ, які зареєстровані та застосовуються в Україні у даний період часу.

У ході дослідження встановлено, що на ринку України представлено близько 250 ЛЗ з ГКС, що приблизно становить 2,5% від усіх готових ЛЗ, зареєстрованих в Україні. Серед них майже 30% є ЛЗ, що містять ГКС у комбінації з іншими діючими речовинами, з них близько 6,8% відпускаються без рецепта лікаря (згідно з інструкціями до медичного застосування). Частка вітчизняних ЛЗ з ГКС складає – 19,2%. ЛЗ з ГКС зарубіжних виробників представлені такими країнами: Індія (13,2%), Бельгія, Бельгія/США (11,2%), Польща (10%), Німеччина (8%), Італія (7,6%).

За технологічними параметрами усі ЛЗ з ГКС найбільше представлені у вигляді: мазей для зовнішнього застосування (21,6%), кремів (17,6%), аерозолей (7,6%), порошоків для приготування розчинів для ін'єкцій (7,2%), таблеток (6,8%), розчинів для ін'єкцій (6%). Отже, найбільше ГКС у вигляді м'яких ЛФ (42,8%), твердих (22,8%), трохи менше рідких (22%) і найменше ЛФ, що розпилюються (12,4%) (рис.1.).

Основними ГКС, що входять до складу зареєстрованих ЛЗ на вітчизняному ринку є: метилпреднізолон (12%), дексаметазон (9,2%), бетаметазон у комбінації з іншими діючими речовинами (8,4%), гідрокортизон (7,6%), мометазон (6,8%), бетаметазон (6,4%) і т.д. (рис.2.).

Також було проаналізовано екстемпоральну рецептуру виробничих аптек м. Києва. В результаті виявлено, що ГКС в основному додаються як складові у вигляді готових ЛЗ до складу екстемпоральних присипок, розчинів для зовнішнього застосування та дерматологічних мазей.

АТС-класифікація ЛЗ з глюкокортикостероїдами

Анатомічна група	Терапевтична група	Хімічна група	Кількість ЛЗ	
1	2	3	4	
D Дерматологічні засоби	D07 Кортикостероїди для застосування в дерматології	D07A Прості засоби кортикостероїдів	<u>Група I. З низькою активністю</u>	
			Гідрокортизон	1
			Преднізолон	2
			<u>Група II. Помірно активні</u>	
			Гідрокортизону	
бутират	4			
Тріамцинолон	2			
Алклометазон	1			
<u>Група III. Активні</u>				
Бетаметазон	6			
Флуоцинолону ацетонід	6			
Мометазон	7			
Метилпреднізолону ацетонат	2			
Флутиказон	1			
Преднікарбат	1			
<u>Група IV.</u>				
<u>Високоактивні</u>				
Клобетазол	5			
H Засоби гормонів для системного застосування	H02 Кортикостероїди для системного застосування	D07B Кортикостероїди у комбінації з антисептиками	<u>Помірно активні</u>	
			Флуметазон	2
			Тріамцинолон	1
			<u>Активні</u>	
		Бетаметазон	2	
		D07C Кортикостероїди у комбінації з антибіотиками	<u>Низькоактивні</u>	
			Гідрокортизон	6
			<u>Помірно активні</u>	
			Тріамцинолон	1
			<u>Активні</u>	
			Бетаметазон	8
		Флуоцинолону ацетонід	1	
Беклометазон	2			
Флуоцинонід	1			
D07X Кортикостероїди у комбінації з іншими препаратами	<u>Низькоактивні</u>			
	Преднізолон	2		
	<u>Активні</u>			
	Бетаметазон	4		
Мометазон	2			
H02A Прості засоби кортикостероїдів для системного застосування	Бетаметазон	6		
	Дексаметазон	8		
	Метилпреднізолон	6		
	Преднізолон	4		
	Преднізон	1		
	Тріамцинолон	3		
	Гідрокортизон	4		

1	2	3	4	
R Засоби, що діють на рес- піраторну систему	R01 Засоби, що засто- совуються при захворюваннях носової порожнини	R01A Протинабрякові та інші засоби для місцевого застосування при захворюваннях порожнини носа	<i>Беклометазон</i> <i>Будесонід</i> <i>Флутиказон</i> <i>Мометазон</i> <i>Флутиказону</i> <i>фуроат</i> <i>Дексаметазон</i>	1 1 2 2 1 1
	R03 Засоби, що застосовуються при обструктив- них захворюван- нях дихальних шляхів	R03B Інші проти астма- тичні засоби, що застосовуються інгаляційно	<i>Беклометазон</i> <i>Будесонід</i> <i>Флутиказон</i> <i>Мометазон</i>	4 5 4 1
S Засоби, що діють на органи чуття	S01 Засоби, що застосовуються в офтальмології	S01B Протизапальні засоби	<i>Дексаметазон</i> <i>Гідрокортизон</i>	7 2
		S01C Комбіновані засо- би, що містять протимікробні і протизапальні засоби	<i>Дексаметазон</i>	5
	S02 Засоби, що застосовуються в отології	S02C Комбіновані засо- би, що містять кортикостероїди і протимікробні засоби	<i>Дексаметазон</i> <i>Беклометазон</i>	1 1
	S03 Засоби, що застосовуються в офтальмології та отології	S03C Комбіновані засо- би, що містять кортикостероїди і протимікробні засоби	<i>Дексаметазон</i> <i>Гідрокортизон</i> <i>Бетаметазон</i>	3 1 1

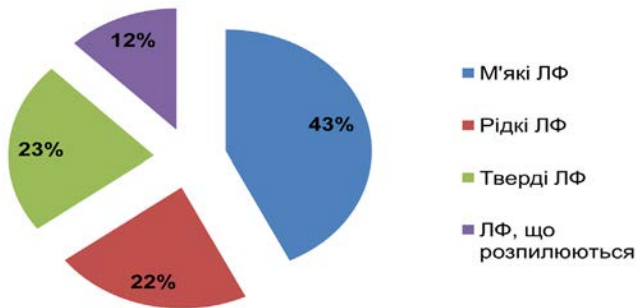

Рис. 1. Аналіз лікарських засобів з глюкокортикостероїдами за видом лікарської форми

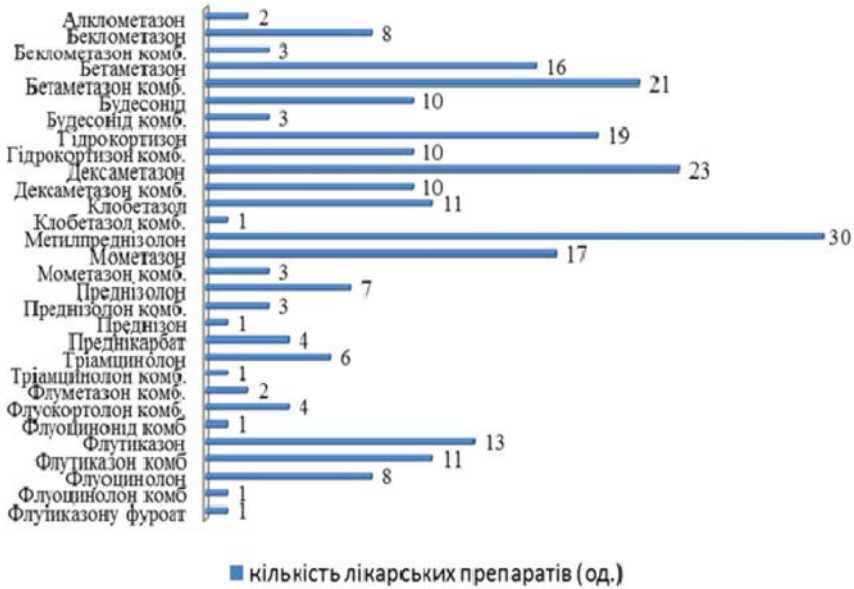

Рис. 2. Аналіз лікарських засобів з глюкокортикостероїдами за діючими речовинами

До складу дерматологічних екстемпоральних мазей включають такі готові м'які ЛФ з ГКС: «Синафлан», «Тріакутан», «Кремген», «Момедерм», «Елоком», «Дермовейт», «Локоїд», «Тримістин», «Бетадерм», «Тридерм», «Флуцинар», «Целестодерм», а також таблетовані та рідкі ЛФ преднізолону та дексаметазону. Загалом, частка мазей з ГКС, що готуються за індивідуальними прописами, становить близько 68,35% від загальної рецептури мазей.

До складу екстемпоральних ЛФ вводять такі ГКС як мометазон, флуоцинолон, бетаметазон у комбінації з антибіотиками і ті. (рис.3).

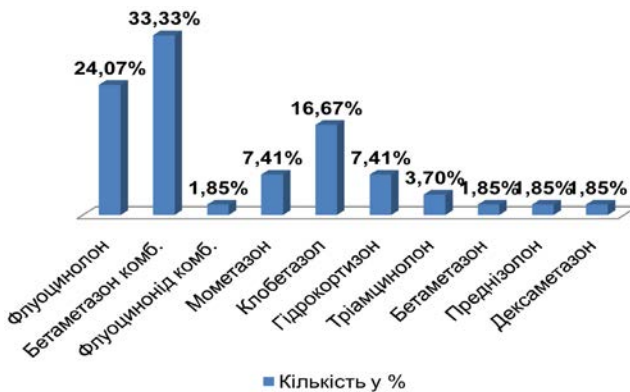

Рис. 3. Аналіз глюкокортикостероїдів, що вводять до складу мазей екстемпорального виготовлення

ВИСНОВКИ

1. Поширеність алергічних захворювань в Україні та світі щорічно зростає. ГКС – група ЛЗ, які широко застосовуються у медичній практиці, зокрема при лікуванні алергічних захворювань.

2. Проаналізована група ЛЗ, в основному, є рецептурною (93,2%). Частка вітчизняних ЛЗ серед них групи складає 19,2%. Серед ЛЗ з ГКС для інгаляційного застосування є лише один вітчизняного виробника (Юрія Фарм).

3. Частка ЛЗ, що містять ГКС у комбінації з антибіотиками, протигрибковими речовинами складає майже 30% від загальної кількості ЛЗ з ГКС. Більше половини (57%) серед комбінованих ЛЗ даної групи є м'які ЛФ. Загальна кількість м'яких ЛФ з ГКС серед усіх ЛФ становить близько 43%.

4. ЛФ промислового виробництва, зокрема м'які та таблетовані, широко застосовуються при виготовленні екстемпоральних дерматологічних мазей. Індивідуальні прописи мазей, у які додаються ГКС, становлять більше 68% від загальної їх кількості.

5. Актуальним є збільшення асортименту ЛЗ з ГКС вітчизняного виробництва, адже для деяких засобів іноземного виробництва відсутні вітчизняні аналоги.

Література

1. Волкославская В.Н. Состояние заболеваемости патологией кожи и инфекциями, передающимися половым путем, населения Украины за последнее десятилетие / В.Н. Волкославская, А.Л. Гутнев // Клиническая иммунология. Аллергология. Инфектология – 2012. – №1. – С. 19–22.

2. Волкославська В.М. Про стан захворюваності та особливості перебігу деяких дерматозів у підлітків в Україні / В.М. Волкославська, О.Л. Гутнев // Клиническая иммунол. Аллергология. Инфектология. – 2013. – №1. – С. 16–20.

3. Довідник «Компендіум». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://compendium.com.ua>.

4. Зайков С.В. Атопічний дерматит у дітей / С.В. Зайков // Дитячий лікар. – 2010. – №2. – С. 51–58.

5. Кукес В.Г. Клиническая фармакология и фармакотерапия / В.Г. Кукес, А.К. Стародубцева. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2012. – 832 с.

6. Наказ МОЗ України від 17.10.2012 р. №812 «Про затвердження Правил виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в аптеках».

7. Наказ МОЗ України від 26.06.2002 р. №235 «Про затвердження Класифікатора лікарських форм».

8. Наказ МОЗ України від 29.03.2013 р. №251 «Про затвердження п'ятого випуску Державного формуляра лікарських засобів та забезпечення його доступності».

9. Нормативно-директивні документи МОЗ України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua>.

10. Носуля Е.В. Аллергический ринит: лечение в повседневной клинической практике / Е.В.Носуля // Consilium Medicum. — 2008. – Т. 10, №10. – С. 32–39.

11. Пухлик Б.М. Ситуация с аллергическими заболеваниями и аллергологией в Украине / Б.М. Пухлик // Клиническая иммунология. Аллергология. Инфектология. – 2013. – №2. – С. 5–8.

12. Супрун Э.В. Интраназальные глюкокортикостероиды — препараты выбора в лечении аллергического ринита / Э.В. Супрун, А.Ф. Пиминов, Т.Д. Губченко // Аптека online. — 2013. — №19 (890).

13. Уманец Т.Р. Фактори ризику формування бронхіальної астми у дітей / Т.Р. Уманец В.Ф. Лапшин // Здоров'я України. — 2013. — №4(24). — с.12–13.

14. Уманец Т.Р. Фенотипи формування бронхіальної астми у дітей дошкільного віку / Т.Р. Уманец // Астма та алергія. — 2012. — №1. — с.18–22.

М.Л.Сятыня, В.П.Попович, О.М.Глуценко, С.Л.Хоменко

Лекарственные средства глюкокортикостероидов: анализ фармацевтического рынка Украины

Национальный медицинский университет имени А.А. Богомольца

Вступление. В последнее десятилетие во всех странах мира наблюдается увеличение количества больных аллергическими заболеваниями. В тройку лидеров среди болезней аллергического генеза входят аллергический ринит, бронхиальная астма и атопический дерматит [10,12]. ГКС являются группой лекарственных средств, которые широко используются для лечения этой группы заболеваний в виде различных лекарственных форм.

Цель. Изучение фармацевтического рынка ГКС Украины.

Методы. Математическая статистика, графические, наблюдения.

Объекты. Перечень лекарственных средств, которые входят в Государственный формуляр лекарственных средств, справочник «Компендиум», каталог, который представлен на официальном сайте Минздрава Украины. Дополнительно было проанализировано состав экстермпоральной рецептуры производственных аптек города Киева.

Результаты. В результате комплексных исследований, было установлено, что практически все лекарственные средства с ГКС отпускаются по рецепту врача (93,2%), доля лекарственных средств отечественного производства составляет 19,2%, комбинированных лекарственных средств с другими действующими веществами — почти 30%. Большинство лекарственных средств с метилпреднизолоном (12%) и дексаметазоном (9,2%). Доля мягких лекарственных форм составляет около 43%.

Ключевые слова: глюкокортикостероиды, лекарственные средства, фармацевтический рынок, экстермпоральное производство, индивидуальные прописи.

М. Siatynia, V. Popovich, O. Hlushchenko, S. Khomenko

Medicines with corticosteroids: analysis of pharmaceutical market of Ukraine

Bogomolets National Medical University, Kyiv

Introduction. In the last decade, the number of patients with allergic diseases is increasing in all over the world. Three most popular diseases of allergic origin are allergic rhinitis, asthma and atopic dermatitis [10,12]. Glucocorticosteroids are a group of drugs that is used for the treatment of these diseases in different dosage forms.

Aim. To study the pharmaceutical market of corticosteroids in Ukraine.

Methods. Mathematical statistics, graphics, observation.

Objects. The range of drugs, included in State Form of medicines, directory «Compendium» and the register, presented at the official website of Ministry of Health of Ukraine. In addition, extemporaneous individual prescriptions of Kyiv compounding pharmacies have been studied.

ОГЛЯДИ

Results. It has been established that almost all drugs with glucocorticosteroids are put on prescription (93,2 %), the proportion of domestic manufactures is 19,2%, the proportion of drugs combined with other active compounds is almost 30%. The most drugs include methylprednisolone (12%) and dexamethasone (9,2%). The proportion of soft dosage forms is about 43%.

Key words: corticosteroids, medicines, pharmaceutical market, extemporaneous compounding, individual prescriptions.

Відомості про авторів:

Сятиня Михайло Лукович - д.фарм.н., завідувач каф. організації та економіки фармації НМУ імені О.О. Богомольця. Адреса: Київ, вул. Пушкінська, 22, кафедра організації та економіки фармації, тел.: (044) 235-90-67.

Попович Валерій Павлович - д.фарм.н., завідувач каф. аптечної та промислової технології ліків НМУ імені О.О. Богомольця. Адреса: Київ, вул. Пушкінська, 22, кафедра аптечної та промислової технології ліків, тел.: (044) 235-90-66.

Глуценко Олена Миколаївна - к.фарм.н., доцент каф. аптечної та промислової технології ліків НМУ імені О.О. Богомольця. Адреса: Київ, вул. Пушкінська, 22, кафедра аптечної та промислової технології ліків, тел.: (044) 235-90-66.

Хоменко Світлана Леонідівна - студентка фарм. факультету НМУ імені О.О. Богомольця.

УДК 615.8

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2014

*С.М.Федоров, О.А.Владимиров, В.П.Губенко, А.В.Ткаліна,
Т.М.Зачатко, *Л.М. Зачек*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ФІЗІОТЕРАПІЇ У ЛІКУВАННІ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ СТАРШИХ ВІКОВИХ ГРУП Повідомлення 1

Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л.Шупика,

*Київський міський клінічний шпиталь інвалідів
Великої Вітчизняної війни

Вступ. У структурі населення світу і України останніми роками продовжує збільшуватися кількість людей старших вікових груп (СВГ), тобто середнього, літнього і старечого віку. Наявність поліморбідності у хворих СВГ, порушення фармакодинаміки і фармакокінетики медикаментозних препаратів, а також високий ризик ускладнень при прийомі медикаментів, вимагають пошуку нових немедикаментозних методів лікування, серед яких чільне місце займає використання природних і преформованих фізичних чинників, тобто методів фізіотерапії (ФТ). При призначенні цих методів необхідно враховувати особливості старіючого організму.

Мета. Проаналізувати теоретичні і практичні аспекти особливостей використання різних методів ФТ у лікуванні і реабілітації хворих СВГ.

Результати. Методи ФТ у хворих СВГ активно впливають на вегетативно-трофічну функцію нервової системи, нервово-ендокринну регуляцію, процеси мікроциркуляції й обміну в органах і тканинах, стан імункомпетентних систем